

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Полтавської міської медичної частини № 23 філії «Центр охорони здоров'я
Державної кримінально-виконавчої служби України» в
Полтавській області
28.05.2025

м. Київ, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 28.05.2025 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування Полтавської міської медичної частини № 23 філії «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Полтавській області (далі – медична частина, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Бардаш Олена Анатоліївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шетанкова Надія Михайлівна, представник громадської організації;

Черкез Вероніка Олександрівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Медична частина знаходиться за адресою: м. Полтава, провулок Родини Іваненків, буд. 91, на території Державної установи «Полтавська установа виконання покарань № 23» (далі – установа).

Керівництво: Бабич Юлія Григорівна – завідувачка медичної частини.

На день відвідування на медичному обслуговуванні перебували 585 осіб.

У складі медичної частини наявні: кабінет завідувача медичної частини, кабінет прийому лікарів, кабінет лікаря-стоматолога, кабінет лікаря-гінеколога, клініко-діагностична лабораторія, кабінет для проведення рентгенологічних досліджень, приміщення для зберігання лікарських засобів, інфекційні ізолятори, палати для перебування пацієнтів із соматичними захворюваннями.

Медична частина має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджену наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 31.01.2018 № 1581 за спеціальностями: організація і управління охороною здоров'я, стоматологія, терапія, рентгенологія, психіатрія, фтизіатрія, інфекційні хвороби, акушерство і гінекологія, дерматовенерологія, наркологія, ультразвукова діагностика, функціональна діагностика; за спеціальностями молодших спеціалістів з медичною освітою: лікувальна справа, сестринська справа, рентгенологія, лабораторна справа (клініка).

Договір про надання послуг з управління відходами від 21.02.2025 № 21-02-25 АУЖ укладений з товариством з обмеженою відповідальністю «ТАРКОМ ЕКОСЕРВІС».

Штат медичної частини укомплектований: завідувачем медичної частини – лікарем – 1,0 шт. одн., лікарем-терапевтом – 1,0 шт. одн., лікарем-стоматологом – 0,5 шт. одн., лікарем-психіатром – 0,5 шт. одн., лікарем-інфекціоністом – 1,0 шт. одн., лікарем-рентгенологом – 0,5 шт. одн., лікарем-фтизіатром – 1,0 шт. одн., лікарем-дерматовенерологом – 1,0 шт. одн., лікарем акушер-гінекологом – 0,5 шт. одн., лікарем з ультразвукової діагностики – 0,25 шт. одн., лікарем-невропатологом – 0,25 шт. одн., лікарем-наркологом – 0,25 шт. одн., лікарем з функціональної діагностики – 0,25 шт. одн., старшим фельдшером – 1,0 шт. одн., фельдшером – 4,5 шт. одн., сестрою медичною – 1,5 шт. одн., сестрою медичною стаціонару – 0,75 шт. одн., сестрою медичною зі стоматології – 0,5 шт. одн., лаборантами – 2,0 шт. одн., рентгенолаборантом – 0,5 шт. одн., асистентом фармацевта – 1,0 шт. одн., молодшою медичною сестрою – 1,0 шт. одн., дезінфектором – 0,5 шт. одн., соціальним працівником – 1,0 шт. одн.

Вакантними залишаються посади: лікаря-стоматолога – 0,5 шт. одн., лікаря-терапевта – 0,5 шт. одн., лікаря-психіатра – 0,5 шт. одн., лікаря-рентгенолога – 0,5 шт. одн., лікаря з ультразвукової діагностики – 0,25 шт. одн., лікаря-нарколога – 0,25 шт. одн.

У медичної частини наявна ліцензія на право здійснення господарської діяльності з придбання, зберігання, перевезення, використання, знищення наркотичних засобів. Затверджений склад лікарсько-консультативної комісії з контролю за проведенням комплексного лікування з використанням препаратів замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) у осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання психоактивних речовин.

З початку 2025 року медична частина надала медичну допомогу у 6101 випадку. Надано медичну допомогу в умовах стаціонару 46 особам.

Протягом 2025 року проведено 604 профілактичні медичні огляди. Медична частина забезпечена швидкими тестами для виявлення вірусу імунодефіциту людини (далі – ВІЛ), вірусного гепатиту В (далі – ВГВ) та вірусного гепатиту С (далі – ВГС). Задля встановлення наявності антитіл до ВГВ та ВГС швидкими тестами обстежено 856 засуджених та ув'язнених осіб.

З початку року на ВІЛ за допомогою швидких тестів обстежено 418 осіб. Вперше виявлено ВІЛ-інфекцію у 4 ув'язнених осіб, яким призначено антиретровірусну терапію (далі – АРТ) та профілактичне лікування латентної туберкульозної інфекції. Пацієнтам з ВІЛ, які перебувають на обліку у лікаря-інфекціоніста медичної частини, проведено обстеження на визначення рівня вірусного навантаження та кількості CD4-клітин у крові.

Клініко-діагностична лабораторія медичної частини оснащена системою GeneXpert, що дозволяє проводити кількісне обстеження методом полімеразної ланцюгової реакції на ВГС.

Для забезпечення безперервної медичної допомоги пацієнтам із психічними та поведінковими розладами, внаслідок вживання психоактивних речовин, у медичній частині функціонує кабінет ЗПТ, в якому щоденно надається допомога на підставі встановленого лікарями діагнозу. На день відвідування 32 пацієнта отримують відповідне лікування.

З 2021 року в медичній частині функціонує рентгенологічний апарат, який забезпечує проведення відповідних обстежень пацієнтів (*фото 1*).

На день відвідування у медичній частині перебуває дві особи з підтвердженим діагнозом туберкульозу легень, які отримують лікування.

У медичній частині створено комісію з інфекційного контролю та затверджений план заходів з інфекційного контролю.

З метою попередження розповсюдження захворювань у 2024 році організовано проведення вакцинації медичного персоналу, засуджених та ув'язнених осіб проти коронавірусної інфекції, кашлюку, дифтерії, правця, а також вірусного гепатиту В.

У стаціонарі медичної частини завершується проведення ремонтних робіт за сприяння Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні (*фото 2*).

Медична частина співпрацює з благодійною організацією «Світло надії» в рамках соціального супроводу осіб із захворюванням на вірусні гепатити, ВІЛ та туберкульоз.

В установі перебуває 9 осіб з встановленою групою інвалідності: 1 особі встановлено I групу інвалідності, 2 особам – II групу та 6 особам – III групу.

Під час конфіденційного спілкування з групою НПМ скарг від пацієнтів на неналежне, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, видів поведінки і покарання не надходило.

Водночас у ході відвідування групою НПМ виявлені недоліки у роботі медичної частини, які призводять до порушень прав ув'язнених і засуджених осіб.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

1. На початку відвідування група НПМ зустрілася зі спробами перешкодити доступу до ознайомлення з медичною документацією та огляду приміщень медичної частини.

Після роз'яснення працівникам медичної частини норм Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», група НПМ оглянула приміщення та ознайомила з умовами організації надання медичної допомоги засудженим та ув'язненим особам, ознайомила з медичною документацією та провела конфіденційні бесіди з особами, які утримуються в установі та перебувають на лікуванні в умовах стаціонару.

2. Під час спілкування з лікарями медичної частини, група НПМ стала свідком неетичних висловлювань на адресу пацієнтів.

Під час конфіденційного спілкування з ув'язненими та засудженими особами останні повідомили про випадки недотримання вимог професійної етики з боку медичного персоналу та випадки ігнорування скарг на стан здоров'я, що свідчить про неналежне виконання функціональних обов'язків медичними працівниками.

Відповідно до вимог статті 78 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» серед професійних обов'язків медичних працівників є дотримання вимог професійної етики і деонтології.

3. У порушення статей 11, 12 Закону України «Про психіатричну допомогу» та Інструкцій до заповнення форм первинної облікової документації, затверджених наказом МОЗ від 15.09.2016 № 970, під час вивчення медичних карт пацієнтів виявлено, що не всі особи, які отримують амбулаторну психіатричну допомогу лікаря-психіатра, підписали форму первинної облікової документації № 003-7/о «Усвідомлена згода особи на проведення психіатричного огляду» та форму первинної облікової документації № 003-8/о «Усвідомлена згода особи на амбулаторну психіатричну допомогу», що не забезпечує добровільну згоду пацієнтів щодо застосування до них методів діагностики, профілактики та лікування.

Відповідно до стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Стандарти ЄКЗК) (CPT/Inf(93)12-part) вільно висловлена згода та дотримання конфіденційності є основними правами особи. Вони також є особливо важливими для створення атмосфери довіри, яка є необхідною частиною у стосунках між лікарем і пацієнтом, особливо в місцях позбавлення волі, де ув'язнений не має можливості вільно вибрати лікаря.

4. Журнал обліку фактів виявлення тілесних ушкоджень ведеться з порушенням встановлених вимог, зокрема завідувачем медичної частини або черговим медичним працівником не заповнюється графа про інформацію щодо повідомлень правоохоронних органів, що порушує вимоги пункту 4 розділу II Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України та МОЗ від 15.08.2014 № 1348/5/572.

5. Медична частина не забезпечена необхідними медичними виробами та лікарськими засобами для лікування соматичних захворювань, відповідно до Національного переліку лікарських засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 № 333.

Під час конфіденційного спілкування засудженні та ув'язненні особи повідомляли, що кількість лікарських засобів у медичній частині обмежена. З доступних препаратів пацієнти можуть отримати лише «Нурофен» та «Парацетамол».

В одному з випадків ув'язнена особа повідомила про проблеми зі здоров'ям, які вимагають уваги медичного персоналу. Протягом року він страждає від постійної закладеності носа та просить надати йому відповідні лікарські засоби. Однак, на його звернення медичний персонал не реагує. Крім того, пацієнт скаржився на підвищення артеріального тиску, що потребує консультації лікаря-терапевта. У пацієнта відсутній апарат для вимірювання артеріального тиску, що ускладнює регулярний моніторинг показників тиску та може призвести до ускладнень.

6. Переважна більшість ув'язнених осіб не мають укладеної декларації з лікарем первинної медичної допомоги, як наслідок такі особи позбавлені можливості отримати необхідні медичні послуги за Програмою медичних гарантій, що призводить до порушення вимог абзаців 4 та 5 статті 4 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

Також лікарі медичної частини повідомляли про ускладнений доступ до електронної системи охорони здоров'я через нестабільне підключення до інтернету та недостатню кількість комп'ютерної техніки.

Відсутність доступу до попередніх медичних даних про пацієнтів ускладнює надання безперервної медичної допомоги, особливо для осіб, які короткочасно перебувають в установі та прямують до інших місць позбавлення волі.

7. Під час вивчення медичної документації, зокрема Журналу амбулаторного прийому, група НПМ виявила обмеженість спектру стоматологічних послуг, які надаються у медичній частині (консультування, профілактичний огляд, видалення зубів).

Крім того, відсутність дентального рентгенологічного апарату в медичній частині значно обмежує можливості лікаря-стоматолога щодо проведення поглибленого стоматологічного обстеження, та не відповідає вимогам Табелю оснащення обладнанням одного робочого місця лікаря-стоматолога та зубного техника, затвердженого наказом МОЗ від 11.04.2005 № 158.

Зазначені факти свідчать про те, що ув'язнені та засуджені особи, які утримуються в установі, обмежені у можливості отримання належної стоматологічної допомоги.

8. Під час вибіркової перевірки медичних виробів у кабінеті лікаря-гінеколога виявлені вироби з завершеним терміном придатності (*фото 3*). Відповідно до пункту 6 розділу II глави 2 Методичних рекомендацій щодо ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ від 09.09.2014 № 635, медичні вироби з терміном придатності, що минув, підлягають вилученню з обігу та списанню з балансу. Наявність таких виробів свідчить про неналежний контроль за їхнім використанням, що може становити загрозу життю і здоров'ю пацієнтів у разі їхнього застосування.

9. У порушення розділу VIII Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом МОЗ від 02.04.2013 № 259, приміщення медичної частини потребують проведення ремонтних робіт: стіни пошкоджені вологою, стеля місцями має відлущену фарбу, що унеможливило належну дезінфекційну обробку приміщень та несе загрозу здоров'ю особам, які перебувають у медичній частині (*фото 4, 5*).

10. У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, у медичній частині відсутня обладнана протипожежна система, що може призвести до загрози життю медичного персоналу, засуджених та ув'язнених осіб у разі виникнення пожежі.

11. Відповідно до рекомендацій ЄКЗК варто запровадити систему, за якою засуджені та ув'язнені особи можуть звертатися безпосередньо до медичної частини, поклавши звернення у скриньку, до якої мають доступ лише медичні працівники, із зазначенням причини звернення. Такі звернення медичному персоналу необхідно збирати кожного дня.

12. Виявлено порушення природоохоронного законодавства, яке регулює питання зберігання, перевезення та утилізації медичних виробів. У порушення вимог розділу IX Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затверджених наказом МОЗ від 31.10.2024 № 1827, медичною частиною використовується приміщення для управління, тимчасового зберігання медичними відходами, яке не відповідає встановленим вимогам площі, внутрішнього облаштування, системи вентиляції тощо (*фото 6, 7*).

13. У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-17:2018 «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення», в приміщеннях медичної частини не створено умов для перебування маломобільних осіб (відсутні пандуси, поручні та інші облаштування (*фото 8*).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Міністерству юстиції України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності Полтавської міської медичної частини № 23 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Полтавській області;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав та інтересів засуджених та ув'язнених осіб на охорону здоров'я та медичну допомогу у Полтавській міській медичній частині № 23 філії Державної установи «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» в Полтавській області.

Державній установі «Центр охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» забезпечити:

належне ведення медичної документації (зокрема ознайомлення ув'язнених/засуджених осіб з усвідомленою згодою пацієнта на психіатричну амбулаторну допомогу);

додержання вимог професійної етики медичними працівниками під час спілкування із засудженими та ув'язненими особами;

можливість укладання ув'язненими/засудженими особами декларації з лікарем первинної медичної допомоги;

медичну частину лікарськими засобами та виробами медичного призначення відповідно до потреб;

додержання правил зберігання та проведення контролю якості медичних виробів у медичній частині;

доступність медичної частини для маломобільних осіб;

впровадження системи, за якою засуджені та ув'язнені особи можуть звертатися безпосередньо до медичної частини, поклавши звернення в скриньку, до якої мають доступ лише медичні працівники;
облаштування у медичній частині протипожежної системи;
належне управління медичними відходами.

Додаток: фото до звіту.

**Керівник групи – головний спеціаліст
відділу реалізації національного
превентивного механізму у сфері охорони
здоров'я Департаменту з питань
реалізації національного превентивного
механізму Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Олена БАРДАШ

Фото до звіту
Фото 1

Фото 2

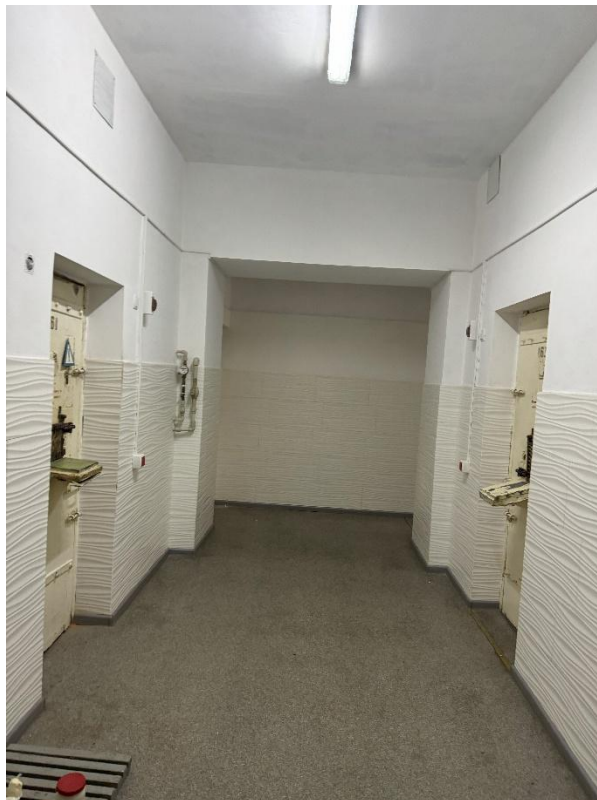

Фото 4

11
Фото 5

Фото 6

12
Φοτο 7

Φοτο 8

